

LABORE ET ZELO

Методологія психологічних досліджень

Обсяг: 6 кредитів ЄКТС

Семестри: III - IV, Курс: II

Дні, Час, Місце: згідно розкладу

Інформація про викладача

Ім'я	Папуча Микола Васильович
Контакти	Е-маі nikolay.papucha@gmail.com , тел.: (067) 977 71 08
Робоче місце	Кафедра загальної та практичної психології, ауд. 217 навчального корпусу №2
Години консультацій	Вівторок: 13:30 – 14:50

Опис курсу

Дисципліна «Методологія психологічних досліджень» спрямована на забезпечення розуміння аспірантами фундаментальних методологічних проблем сучасної психологічної науки, ознайомлення з методологічними принципами психології.

Вивчення навчальної дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Психологія» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти сприяє досягненню здобувачами таких програмних результатів навчання:

ПРН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання щодо обраної для дослідження проблеми у сфері психології / на межі предметних галузей, а також дослідницькі уміння, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з психології.

ПРН2. Розуміти загальні принципи та методи психології, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері психології та у викладацькій практиці.

ПРН3. Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, формулювати і перевіряти гіпотези, визначати чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

ПРН5. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, статистичні методи аналізу даних, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи, розробляти інноваційні дослідницькі методики у сфері психології, перевіряти їх ефективність.

ПРН6. Критично і системно оцінювати результати власної науково-дослідної роботи і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

ПРН10. Організувати і здійснювати освітній процес у сфері психології, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін.

Згідно структурно-логічної схеми ОНП пререквізитами ОК є «Наукова психологія: теорії і практики» та «Іноземна мова для академічних цілей», а постреквізитом – «Викладацька практика».

Мета навчання

Мета вивчення дисципліни «Методологія психологічних досліджень» – розвиток компетентностей методологічної рефлексії та теоретичних аналізу, синтезу й абстрагування; поглиблення уявлень про методологічний апарат психології та її категоріально-поняттєву основу, а також особливості роботи з емпіричним матеріалом, зокрема його інтерпретації та інтеграції в цілісне наукове дослідження.

Вивчення навчальної дисципліни у комплексі з іншими освітніми компонентами ОНП «Психологія» сприяє формування у здобувачів таких компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

СК1. Здатність виокремлювати, систематизувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.

СК2. Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у психології та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках, та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК5. Здатність оцінювати рівень власної фахової компетентності, саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя, підвищувати професійну кваліфікацію, бути професійно мобільним.

СК6. Здатність застосовувати нові технології та інструменти, сучасні цифрові технології, бази даних та інші ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та викладацькій діяльності.

СК7. Уміння толерувати невизначеність і доводити унікальність власного наукового пошуку в умовах інформаційного / цифрового суспільства.

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та практичних занять (40 год.), організації самостійної роботи студентів в бібліотеках та комп'ютерних мережах (120 год.). Викладач використовуватиме методологічний аналіз, теоретико-орієнтовані лекції, метод проєктів, розбір позицій різних наукових шкіл, семінари-практикуми, моделювання, мисленнєві експерименти.

Форми оцінювання: вхідне оцінювання (анкетування), поточне (усне опитування, оцінювання активності на семінарах, перевірка виконання письмових завдань, написання есе), підсумкове (екзамен).

Під час вивчення дисципліни аспіранти користуватимуться навчальними посібниками, статтями, зокрема англійськими, українськими періодичними виданнями з психології.

Організація навчання

Теми лекцій

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна/ вечірня	заочна
1	Загальне уявлення про методологію науки	2	2
2	Структура та функції методологічного знання	2	
3	Раціональна та емпірична психологія	4	2
4	Специфіка методології психології	4	2
5	Методологічна криза в психології	2	
6	Природнонаукова та гуманітарна парадигми в психології	2	
7	Фундаментальні методологічні проблеми психології	4	2
Разом		20	8

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна/ вечірня	заочна
1	Структура та функції методологічного знання	4	2
2	Дескриптивна і нормативна функції методологічного знання	4	2
3	Методологія вітчизняних і зарубіжних підходів в психологічній науці	6	2
4	Теорія діяльності як методологічний підхід в психології	6	2
5	Методологічні принципи психології	4	
6	Номотетичний та ідеографічний підходи в психології	6	2
7	Дотримання академічної доброчесності в наукових дослідженнях	4	2
8	Системність і смислова будова свідомості	6	
Разом		40	12

Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин	
		денна/ вечірня	заочна
1	Співвідношення понять «наука», «філософія» та «світогляд»	16	18
2	Проблема об'єктивного підходу в психології	16	18
3	Діяльнісний підхід в психології і принцип активності	10	16
4	Співвідношення понять «взаємодія», «активність», «діяльність»	12	18
5	Принцип активності і реактивність	12	18
6	Класична і неklasична психологія. Постнекласична парадигма	14	18
7	Проблема одиниць аналізу психіки	14	18
8	Теоретико-методологічний аналіз психологічної практики	12	18
9	Передумови системного підходу в психології	14	18
Разом		120	160

Оцінка

Підсумкова оцінка курсу буде обчислюватися з використанням таких складових:

Бали	Результат навчання, що оцінюється
60	Практичні заняття. Участь у роботі групи. Участь у дискусії. Головний доповідач/модератор питання. Оцінюються усні та письмові відповіді на запитання практичного заняття. Проводяться тести на знання теоретичного матеріалу.
10	Есе (проєкт). Знання й розуміння теоретичного матеріалу. Аналіз і оцінка інформації. Побудова суджень. Ілюстративний супровід тексту. Оформлення роботи
30	Іспит
100	Разом

Політика курсу

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час очного навчання ви під керівництвом викладача повинні перейти до споруд цивільного захисту і перебувати в них до скасування сигналу.

У разі включення сигналу «Повітряна тривога» під час дистанційного навчання за вашим місцем перебування, ви маєте повідомити про це викладача та перейти до безпечного місця.

Відвідування та / або участь є важливим компонентом навчального процесу. Однак, якщо студент бажає навчатися дистанційно – всю навчальну діяльність, включно з виконанням і поданням для оцінювання завдань, можна здійснювати у дистанційному режимі на сторінці курсу в середовищі Уніком.

Якщо ви не були присутні на занятті через сигнал «Повітряна тривога», узгодьте з викладачем дистанційну форму виконання завдання.

Дедлайн. Захист результатів практичних робіт відбувається під час наступних практичних занять, але не пізніше, ніж за три дні до екзамену.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання здійснюється згідно з діючим положенням про організацію освітнього процесу в університеті.

Академічна доброчесність та плагіат. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і слідувати нормам Положення НДУ ім. М. Гоголя «Про академічну доброчесність» (<http://surl.li/vzoh>). Всю заплановану роботу студенти виконують самостійно. У разі виявлення несамотійного виконання завдання, результат анулюється, а робота повертається студенту на переопрацювання з дотриманням правил академічної доброчесності.

При виконанні спільних завдань, потрібно зазначати внесок кожного учасника/учасниці.

Мобільні пристрої на занятті використовуються з навчальною метою.

Поведінка в аудиторії. Кожен здобувач вищої освіти повинен ознайомитися і дотримуватися Правил внутрішнього трудового розпорядку (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/pravula_rozporiadky.pdf) університету, а також принципів і правил поведінки, визначених у Етичному кодексі Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (http://www.ndu.edu.ua/storage/norm_baza/etychkodex.pdf).

Вітається активність здобувачів із планування освітнього процесу та участь у неформальній освіті.

Джерела для вивчення дисципліни

Основні

1. Вітакультурна методологія: антологія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 980 с.
2. Лерш Ф. Розуміння особи у психології // Гуманістичні підходи в західній психології. Т. 1. Київ: Пульсари, 2001. С. 93–111.
3. М'ясоїд П. А. Психологічне пізнання. Історія, логіка, психологія. Київ: Либідь, 2016.
4. Методологія і психологія гуманітарного пізнання. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 998 с.
5. Особистість та її історія: колективна монографія / за ред. Н.В. Чепелевої, М.В. Папучі. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 538 с.
6. Папуча М. В. Внутрішній світ людини та його становлення: [наукова монографія]. Ніжин: Видавець Лисенко М. М., 2011. 656 с.
7. Папуча М. В. Проблеми психології переживання : монографія. Ніжин : Видавництво НДУ імені Миколи Гоголя, 2019. 191 с.
8. Савчин М.В. Методологія психології. Київ: Академвидав, 2013. 221 с.
9. Dafermos M. Rethinking Cultural-Historical Theory: A Dialectical Perspective to Vygotsky. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd, 2018. p. 1–310.
10. Langford P. E. Vygotsky's Developmental and Educational Psychology. Hove and New York: Psychology Press, Taylor and Francis Group, 2005. p. 1–301.

Допоміжні

1. Кубаєвський М. Роль універсалій у процесі методологування. *Психологія і суспільство*, 2010, №3. С. 115-123.
2. Лосєв О. Історія естетичних учень: внутрішня методологія курсу. *Психологія і суспільство*, 2010, №4. С. 148-162.
3. Проблеми психологічної герменевтики / заред. Н. В. Чепелевої. Київ, 2004. 273 с.
4. Психологія вчинку: шляхами творчості В.А. Роменця. Збірник статей. Упорядник П.А. М'ясоїд. Київ: Либідь, 2012. 296 с.
5. Українська психологічна термінологія: словник-довідник. За ред. М.-Л.А. Чепи. Київ: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010.

Періодичні видання

1. Психологія і суспільство
2. Психологія особистості
3. Психологія і особистість
4. Психологічний часопис

Інформаційні ресурси

1. <http://psylib.org.ua>
2. <http://chtyvo.org.ua/>
3. <http://psychology-naes-ua.institute/>